

A LIFE IP GRASSLAND-HU
(LIFE17 IPE/HU/000018) projekt az Európai Unió
LIFE Programjának támogatásával valósul meg.

**Kiskunsági
Nemzeti Park**

GRASSLANDHU

a) a nád irtásához

A gyepek nádasodása hatékonyan kezelhető szarvasmarhával történő legeltetéssel, a fiatal hajtások rágásával visszafordítható a nád terjedése. Idősebb nádasok legeltetése előtt tisztítókaszálást célszerű végezni.

b) az október 31. és április 23. között történő legeltetéshez

A gyepek termő- és regenerációs képessége lecsökken a vegetációs időszakon kívül, ezért fokozottan fennáll a túllegeltetés veszélye. A csapadékosabb, főleg tavaszi időszakban, a taposásból eredő talajdegradáció esélye is nagyobb. Sajnos a klimatikus viszonyok egyre jobban eltolják a biológiailag aktív időszakokat, valamint a csapadék időbeli eloszlása és tartamossága is egyre kiszámíthatatlanabb.

5. § (2) Az inváziós és termőhely-idegen növényfajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.

A legeltetéses gyeptudáskodás jó alternatívája lehet egyes idegenhonos növényfajok visszaszorításának. Bizonyos növényfajokat, mint a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) és a kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*), az állatok, főként a szarvasmarha szívesen fogyasztja, míg más fajokat nem vagy csak mértékkel a fiatal hajtásokat.

A Natura 2000 gyepterületek földhasználatáról szóló kormányrendelet előírásainak esetében fontos kihangsúlyozni, hogy az előírások betartása a kompenzációs kifizetések igénybevételelől függetlenül is kötelezőek minden Natura 2000 területen gazdálkodó számára.

Kiadja: Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság
6000 Kecskemét, Liszt Ferenc u. 19.
Tel.: +36 76/482-611, e-mail: titkarsag@knp.hu
www.knp.hu, www.facebook.com/KiskunsagiNemzetiPark
Grafika: Szűcs Ferenc
Fotók: Kís Ferenc, Kíss-Czakó Imre,
Kolon-tavi archívum, Puskás József
A pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával
(LIFE17 IPE/HU/000018)
www.grasslandlifeip.hu, fb.com/grasslandlifeip
2021.

LEGELTETÉS NATURA 2000 TERÜLETEN

A Natura 2000 az Európai Unió ökológiai hálózata, melyhez hazánk 2004-ben csatlakozott. A hálózat célja, hogy biztosítsa az EU területén ritka és veszélyeztetett élőhelyek, valamint növény- és állatfajok fennmaradását. A kijelölt területek jelentős része gyepterület, ahol a közösségi jelentőségű élőhelyek, növény- és állatfajok védelmén túl a fenntartó és értékőrző gazdálkodást is biztosítja.

Gyepterületeink hagyományos és természetvédelmi szempontból legkedvezőbb hasznosítása a legeltetés. A rendszerváltás óta eltelt időben a legelő állatállomány egyre csökken, valamint az olyan régi foglalkozások, mint a pásztorkodás is eltűnőben van, ez pedig a legeltetés visszaszorulását vonta maga után.

Hazánk éghajlati adottságai az ország döntő részén fás vegetációjú zárótársulás kialakulásának kedvez. Gyepterületeink rendszeres hasznosítás, kaszálás vagy legeltetés hiányában átalakulnak, növényzetük a szukcessziós folyamatok érvényre jutásával először becserjésedik, majd erdökké alakul. A legeltetésnek mezőgazdasági hasznán túl fontos szerepe van az élőhelyek fenntartásában és hosszú távú megőrzésében is.

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó gazdálkodási szabályokat a „*az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről*” szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet és speciálisan a gyepek hasznosítására vonatkozó „*a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól*” szóló 269/2007. (X. 18.) kormányrendelet tartalmazza.

Utóbbi jogszabály kimondja, hogy 3. § (1) A gyepterületeket legeltetéssel és kaszálással kell hasznosítani.

3. § (2) Gyepterületen csak szarvasmarha, juh, kecske, szamár, ló és bivaly legeltethető

A rendelet nem szabályozza a megengedett legelő állatfajták egyes gyeptípusokhoz kötött alkalmasságát, alkalmazhatóságát, azonban fontos megjegyezni, hogy az egyes állatok legelési szokásai eltérőek. Ebből következik, hogy adott élőhely legeltetéséhez nem minden állatfaj optimális, így a nem megfelelő választás a legelő degradációjához vezet.

3. § (3) A gyepterület túllegeltetése tilos

A gyepterület magas állatsűrűséggel történő legeltetéséből eredő károsodása során a gyepterület állományalkotó fűfélék rövidre rágása és a taposás következtében a gyepterület foltokká alakul, a talajfelszín fedetlenné válik. A túllegeltetés elkerülése a gyepterületek kompenzációs támogatása szempontjából is fontos, mivel abban az esetben, ha ez fennáll és a talajfelszín vegetációs borítása eléri az 50%-ot vagy alá csökken, a 1307/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet nem minősíti támogathatónak a területet.

3. § (4) A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsítása tilos

Az időszakos túlhasználat ökológiai szempontból akár kedvező is lehet, mivel modellezi a vegetáció természetes dinamikáját az eltérő borítású foltok kialakításával. A tartós túllegeltetés viszont a terület degradációját eredményezi, a fokozott taposás megváltoztatja a talaj szerkezetét és felszínének morfológiáját, különösen nedves talajállapotok mellett. Az intenzív legelés a gyepalkotó fajok borításának csökkenését és az élőhelyspecialista fajok eltűnését vonhatja maga után, ezzel elősegítve a gyomok és egyéb idegenhonos növények megjelenését. Az ideiglenes éjszakázó- és delelőhelyek, jószágállások, itatóhelyek környékén is túlhasználat léphet fel, javasolt helyüket egyeztetni az illetékes természetvédelmi őrral.

3. § (5) Tápanyag-utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürületekből származhat, trágya kiszórása tilos

A legelő állatállomány trágyázásával tápanyaggal dúsítja a területet termőtalaját, amelynek hatása az egyes állatfajok és különböző állatlétszám esetén eltérő. A változatos talajtani adottságok különböző vegetációtípusok kialakulását eredményezték, a túlzott szervesanyag utánpótlás azonban megváltoztathatja a talajkémiai, például tápanyagszegény, savanyú talajú lápterületeken. Számos gerinctelen faj fejlődése számára fontos közeg az elhullajtott ürület, illetve táplálékbaázist biztosít a rovar- és madarak számára, azaz összességében megfelelő állatlétszám mellett növeli az életközösség biodiverzitását.

4. § (4) A Natura 2000 gyepterületeken a területi természetvédelmi hatóságnak, helyi jelentőségű védett természeti területnek minősülő Natura 2000 gyepterület esetében a települési önkormányzat jegyzőjének, a fővárosban a főjegyzőnek az engedélyre szükséges, amelyet természetvédelmi hatósági jogkörében eljárva ad ki:

